

PENSUM

BARNEHAGELÆRERUTDANNING

HOVEDMODELL

1. STUDIEÅR

2015-2016

Revidert 18.06.2015

Felles pensum for alle studieår

FN's barnekonvensjon om barns rettigheter (2003). Lastes ned fra

<http://www.fn.no/Bibliotek/Avtaler/Menneskerettigheter/FNs-konvensjon-om-barnets-rettigheter-Barnekonvensjonen>

Lov om barnehager (barnehageloven). Lov av 17. juni 2005, nr. 64. (2011). Oslo:

Kunnskapsdepartementet. Lastes ned fra: <http://www.lovdatab.no>

Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. (2011). Oslo: Kunnskapsdepartementet. Lastes

ned fra <http://www.udir.no/Barnehage/Rammeplan>

Felles pensum for alle kunnskapsområder i 1. studieår (BULL og KKK)

Bae, B., Eide, B.J., Winger, N. & Kristoffersen, A.E. (2006). *Temahefte om barns medvirkning*. Oslo: Kunnskapsdepartementet. Lastes ned fra

<http://www.udir.no/Barnehage/Stotterressurser/Temahefte-om-barns-medvirkning/>

Dysthe, O., Hertzberg, F. & Hoel, T. (2010). *Skrive for å lære. Skrivning i høyere utdanning*. (2. utg.)

Oslo: Abstrakt forlag

Sandvik, N. (2006). *Temahefte om de minste barna i barnehagen*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Lastes ned fra <http://www.udir.no/Barnehage/Stotterressurser/Overganger/De-minste-barna-i-barnehagen/>

På de neste sidene oppgis særskilte pensumlister for litteratur/kilder knyttet til hvert av kunnskapsområdene i 1. studieår. For hvert kunnskapsområde lages det i tillegg til de oppgitte bøkene, og eventuelle kilder på Internett, et *digitalt kompendium*, som hver student kan få tilgang til på ved å logge seg på via nettet.

Vær oppmerksom på at for flere bøker som oppgis som pensum med et mindre antall sider eller kapitler i ett kunnskapsområde, er andre deler av de samme bøkene pensum også i et annet eller flere andre kunnskapsområde(r).

BHBUL1000 Kunnskapsområde Barns utvikling, lek og læring.

- Askland, L. (2011). *Kontakt med barn. Innføring i førskolelærerens arbeid på grunnlag av observasjoner.* (2. utg.) Oslo: Gyldendal Akademisk Forlag. Kap. 1-3, 6, 7. (118 s.)
- Askland, L. & Sataøen, S.O. (2013). *Utviklingspsykologiske perspektiv på barns oppvekst.* (3. utg.) Oslo: Gyldendal Akademisk Forlag. Kap. 1, 2, 4. (130 s.)
- Bae, B. (1996). *Det interessante i det alminnelige.* Oslo: Pedagogisk forum. Kap. 2, 9. (35 s.)
- Bakke, H.K. (2013). *Natur 1. Barn opplever naturen.* Oslo: Cappelen Damm Akademisk. s. 1-79, 143-208. (140 s.)
- Bakke, H.K. (2013). *Natur 2. Barn utforsker naturfenomener.* Oslo: Cappelen Damm Akademisk. s. 69-107. (38 s.)
- Birkeland, T. & Mjør, I. (2012). *Barnelitteratur – sjangrar og teksttyper.* Oslo: Cappelen Damm Akademisk. Kap 1: Barnelitteratur før og no. (21 s.)
- Birkeland, Å. & Carson, N. (2013). *Veiledning for barnehagelærere.* (3. utg.) Oslo: Cappelen Damm Akademisk. Kap 1-4. (48 s.)
- Fennefoss, A.T. & Jansen K.E. (2008). *Småbarnspedagogikk og praksisfortellinger. Pedagogisk dokumentasjon gjennom tolkning og analyse.* Bergen: Fagbokforlaget. Kap. 3. (69 s.)
- Frønes, I. (2011). *Moderne barndom.* (3. utg.) Oslo: Cappelen Damm Akademisk. s. 53-102. (49 s.)
- Glaser, V., Moen, K.H., Mørreaunet, S. & Søbstad, F. (red.). (2011). *Barnehagens grunnsteiner. Formålet med barnehagen.* Oslo: Universitetsforlaget. Følgende kapitler:
 Tholin, K.R., Omsorg usynliggjøres og trenger en tydeligere posisjon. Kap. 4. (12 s.)
 Gjems, L., Læring i samtaler og samhandling mellom voksne og barn i barnehagen. Kap. 5. (9 s.)
 Sagberg, S., Grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon: hvor grunnleggende er de? Kap. 7. (14 s.)
 Kristiansen, T., Medvirkning – uendelig vanskelig, fantastisk enkelt. Kap. 14. (10 s.)
 Drugli, M.B., Å møte barn med tillit og respekt gjennom å "se" hele barnet. Kap. 15. (10 s.)
 Søbstad, F., Trivsel og glede i barnehagen. Kap. 19. (10 s.)
- Glaser, V., Størkersen, I. & Drugli, M.B. (red.) (2014). *Utvikling, lek og læring i barnehagen. Forskning og praksis.* Bergen: Fagbokforlaget. Følgende kapitler:
 Størkersen, I., Sosial utvikling. Kap. 4. s.74-99. (26 s.).
 Moser, T. & Storli, R., Fysisk og motorisk utvikling. Kap. 5. s. 100-126. (27 s.).
 Melby-Lervåg, M. & Lervåg, A., Språklig utvikling hos barn fra null til fem år. Kap. 8. s. 167-188. (21 s.)
- Greve, A. (2009). *Vennskap mellom små barn i barnehagen.* Oslo: Pedagogisk Forum. s. 85-147. (62 s.)
- Gunnestad, A. (2014). *Didaktikk for barnehagelærere. En innføring.* (5. utg.) Oslo: Universitetsforlaget. Kap. 1-4, (117 s.)
- Haugen, S., Løkken, G. & Røthle, M. (red.). (2013). *Småbarnspedagogikk – fenomenologiske og estetiske tilnærminger.* (2. utg.) Oslo: Cappelen Damm Akademisk. Følgende kapitler:
 Løkken, G., Toddleren som kroppssubjekt. Kap. 2. (15 s.)

- Abrahamsen, G., En god start i barnehagen; toleranse for avskjed i tårer og tid til det nødvendige. Kap. 4. (16 s.)
- Krogstad, A., De yngste barnas språk. Kap. 6. (17 s.)
- Röthle, M., Møtet med de lekende barna. Kap. 7. (21 s.)
- Høigård, A. (2013). *Barns språkutvikling. Muntlig og skriftlig*. (3. utg.) Oslo: Universitetsforlaget. Kap. 1 og 2. (105 s.)
- Kloep, M. & Hendry, L. (2003). *Utviklingspsykologi i praksis*. Oslo: Abstrakt forlag. Kap. 2 og 3 (58 s.)
- Nordland, E. (2004). *Gruppen som redskap for læring*. (3. opplag) Oslo: Gyldendal Akademisk Forlag. Kap. 2, 4, 5 og 6. (57 s.)
- Olsholt, Ø., Lahaise, M. & Schjelderup, A. (2008). *Filosofiske samtaler i barnehagen*. Oslo: Kommuneforlaget. Kap. 1-3, 4.1. og 4.6. (94 s.)
- Sagberg, S. (2012). *Religion, verdier og danning. Barns møte med de store spørsmål i livet*. Bergen: Fagbokforlaget. Kap. 6 og 7. (22 s.)
- Sandseter, E.B.H., Hagen, T.L. & Moser, T. (red.) (2013). *Kroppslighet i barnehagen. Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse*. (2. utg.) Oslo: Gyldendal Akademisk. Kap. 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 13, 14 og 15. (Ca. 170 s.)
- Sødal, H.K. (2009). *Kristen tro og tradisjon i barnehagen*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. Kap. 1, 3 og 5. (70 s.)
- Öhman, M. (2012) *Det viktigste er å få leke*. Oslo: Pedagogisk forum. Kap. 4-14. (213 s.)

Kompendium BHBUL1000 - Barns utvikling, lek og læring

- Amundsen, H.M. (2013). Danning til livet – et fortolkende prosjekt. I K. Steinsholt & M. Øksnes (red.). *Danning i barnehagen. Perspektiver og muligheter*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. s. 169-185. (16 s.)
- Amundsen, H.M. (2013). Perspektiver på barns undring. – I barns tanker. I *Barns undring*. Bergen: Fagbokforlaget. s. 29-58. (29 s.)
- Bae, B. (2012). Kraften i lekende samspill. Potensial for medvirkning og ytringsfrihet. I B. Bae (red.), *Medvirkning i barnehagen - potensialer i det uforutsette*. s. 33-56 Bergen: Fagbokforlaget. (24 s.)
- Berg, J.O. (2006). Læring skjer i samhandling. I *Bedre barnehager, skriftserie. Nr.1*. Oslo: Utdanningsakademiet. s.4-13.(10 s.)
- Blom, K. (2004). *Norsk barndom gjennom 150 år* Bergen: Fagbokforlaget. Kap.1: Barnehagen. Fra asyl til pedagogiske institusjoner. (28 s.)
- Dahlberg, G., Moss, P. & Pence, A. (2002). Den tidlige barndommen som konstruksjon: Hva tror vi om den? I *Fra kvalitet til meningsskapning – morgendagens barnehage*. Oslo: Kommuneforlaget. s. 73-99. (27 s.)
- Eidhamar, L.G. & Leer-Salvesen, P. (2014). *Nesten som deg selv. Barn og etikk*. (4. utg.) Oslo: Cappelen Damm Akademisk. Kap. 3. s. 85-99. (15 s.)
- Evenstad, R. (2007). Å overse barn. Om lek og samhandling i den flerkulturelle barnehagen. I *Barn nr. 3-4*. Trondheim: NOSEB (8 s.)
- Gjems, L. (2011). Barnesamtalene – barnehagens glemte læringsarena? I Gjems, L og Løkken G. (red.). *Barns læring om språk og gjennom språk. Samtaler i barnehagen*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk, s. 43-67 (24 s.)
- Kolle, T., Larsen, A.S. & Ulla, B. (2010) *Pedagogisk dokumentasjon – inspirasjoner til bevegelige praksiser*. Bergen: Fagbokforlaget. Kap 2. (11 s.)
- Korsvold, T. (2013). Fra familiemedlem til rettssubjekt. Framveksten av en moderne barnehagebarndom. I A. Greve, S. Mørreaunet & N. Winger (red.), *Ytringer om likeverd, demokrati og relasjonsbygging i barnehagen*. Kap. 5 (11 s.)
- Olofsson, B.K. (1993). Hva er lek? I *I lekens verden*. Oslo: Pedagogisk forum. s.11-29. (18 s.)
- Åm, E. (1989). Lekens skjulte struktur. I *På jakt etter barneperspektivet*. Oslo: Universitetsforlaget. s.35-62. (27 s.)

BHKKK1010 Kunnskapsområde Kunst, kultur og kreativitet

- Aspeli, W. (1996). *Fortell! Fortell! Fortelling som drivkraft i lek og samspill*. Oslo: Pedagogisk Forum. (120 s.) Lastes ned som digital bok fra:
<http://ask.bibsys.no/ask/action/show?pid=091989108&kid=biblio>
- Bakke, K., Jensen, C. & Sæbø, A.B. (red.) (2011). *Kunst, kultur og kreativitet*. Bergen: Fagbokforlaget. Følgende kapitler:
 Sæther, M. Kap. 3: Musikk og estetiske prosesser i barnehagen. s. 73-97. (25 s.)
 Torsteinson, H. Kap 6: Prosjektbasert arbeid – om barns medvirkning og kunstfaglig aktivitet i barnehagen. (20 s.)
 Waterhouse, A-H. Kap 7: Digitale muligheter i barnehagens kunstfaglige virksomhet. (20 s.)
- Birkeland, T. & Mjør, I. (2012): *Barnelitteratur – sjangrar og teksttypar*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. Kap. 2-6 og kap. 9-10. (107 s.)
- Broström, S., Lafton, T. & Letnes, M.-A. (red.) (2014). *Barnehagedidaktikk. En dynamisk og flerfaglig tilnærming*. Bergen: Fagbokforlaget. Følgende kapitler:
 Moe, J. (2014). Kunstdidaktikk i barnehagen. s. 227-245.(19 s.)
 Olaussen, I. O. & Letnes, M.-A. (2014). Mot en multimodal didaktikk - i barnehagens pedagogiske praksis: s. 246-261.(16 s.)
- Fønnebo, B. (2014). *Kunstneriske bevegelser i barnehagen*. Oslo: Cappelen Damm akademisk. (285 s.)
- Guss, F. (2014). *Barnekulturens iscenesettelser*. Oslo: Cappelen Damm. (184 s.)
- Hammer, A. & Strømsøe, G. (red.) (2015). *Drama og skapende prosesser i barnehagen*. Bergen: Fagbokforlaget. (214 s.)
- Helander, K. (2005). Att öppna nya världar. En handledning om att gå på teater med barn i förskola och skola. Riksteatern. (22 s.) Lastes ned fra
<http://skolscenen.riksteatern.se/files/2011/09/Attoppnanyavarldar.pdf>
- Hovik, L. (2011). Grenser og terskler i teater for de minste. Kap. 6. I T. Sverdrup, A. Myrstad & M.S. Liset. (red.) *Møter i bevegelse. Å improvisere med de yngste barna*. Bergen: Fagbokforlaget. s. 119-139. (20 s.) Lastes ned fra:
<http://capellamedia.ipapercms.dk/Fagbokforlaget/FagbokforlagetA/2011/Mteribevegelse/>
- Haabesland, A. Å. & Vavik, R. (2000). *Kunst og håndverk – hva og hvorfor*. Bergen: Fagbokforlaget. s. 126-183, 186-201 og s. 206-269. (138 s.)
- Jonstøij, T. & Tolgraven, Å. (2001). *Hundre måter å tenke på – Om Reggio Emilias pedagogiske filosofi*. Oslo: Damm Egmont. s. 5-85. (81 s.)
- Kibsgaard, S. (red.) (2008). *GLSM i barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget. Følgende kapitler:
 Angelo, E. & Semundseth, M., Språk + Musikk = Sprusikk. Kap. 8. (12 s.)
 Sæther, M., Musikk og grunnleggende læring i et stimulerende miljø i barnehagen. Kap. 9. (16 s.)
 Letnes, M.-A. & Jæger, H., Bilde + tekst = språklig vekst. Kap. 12. (15 s.)
- Krogstad, A., Hansen, G.K., Høyland, K. & Moser, T. (red.), (2012). *Rom for barnehage. Flerfaglige perspektiver på barnehagens fysiske miljø*. Bergen: Fagbokforlaget. Følgende kapitler:
 Høyland, K. & Hansen, G.K., De fysiske omgivelsenes betydning for barnehagens kvalitet. Kap. 1. (23 s.)
 Krogstad, A., Barns topologi. Kap. 5. (15 s.)

Hansson, H. Kunstneriske forstyrrelser med romlige og materielle for- og etterspill. Kap. 8. (32 s.)

Lindqvist, G. (1997). *Lekens muligheter*. Oslo: Ad Notam Gyldendal. (188 s.)

Maagerø, E. & Olsrød, L. (2008). Taskekrabber og andre krabber. Om å lage bok i barnehagen. Kommunikasjon, språk og makt. I T. Moser & M. Pettersvold, (red.) *En verden av muligheter. Fagområdene i barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget. Kap. 2. (20 s.)

Stehouwer, G. (1998). *Musikk mellom liten og stor*. Oslo: Norsk Musikkforlag (75 s.)

Sæther, M. (2014). Musisering og inkludering. I P. Sjøvik (red.), *En barnehage for alle*. Oslo: Universitetsforlaget. Kap. 12. (22 s.)

Sæther, M. & Angelo E. (2012). (2. utg.). *Barnet og musikken*. Oslo: Universitetsforlaget. (184 s.)

Sørenstuen, J. E. (2011). *Levende spor*. Bergen: Fagbokforlaget. s. 17-293. (277 s.)

Thormodsrud, E. (2013). *Ukulele Junior*. Oslo: Musikk-Husets Forlag A/S.

Vist, T. (2013). I lyden bor barnet, barnet bor i lyden. Om små barns forhold til musikk. I S. Haugen, G. Løkken, & M. Røthle (red.), *Småbarnspedagogikk. Fenomenologiske og estetiske tilnærminger*. (3. utg.) Oslo: Cappelen Akademisk forlag. (s. 75-91) (17 s.)

Thorbergensen, E. (2007). *Barnehagens rom*. Oslo: Pedagogisk Forum. s. 9-145. (136 s.)

I tillegg for faget musikk:

Barnesangbok etter klassens valg. (Ca. 100 s.)

Noter og aktuelle artikler i tillegg til oppgitte kilder. (Ca. 100 s.)

Lyttepensum (tilsvarer ca. 50 s.).

I tillegg for faget norsk; et utvalg barnebøker:

Fem bildebøker:

Maurice Sendak (1971). *Til Huttetuenes land*. Oslo: Cappelen

Liv Marie Austrem og Akin Düzakin (1995). *Tvillingbror*. Oslo: Det Norske Samlaget

Gro Dahle og Svein Nyhus (2002). *Snill*. Oslo: Cappelen

Stina Wirsén (2007). *Hvem blør?* Oslo: Gyldendal Norsk Forlag (eller annen bok fra serien)

Lisa Aisato (2010). *Odd er et egg*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag

En prosabok:

Maria Parr (2012). *Tonje Glimmerdal*. Oslo: Det Norske Samlaget

Utvalg eventyr:

Asbjørnsen, P.C. og Moe, J. (1995). *For barn, Asbjørnsen og Moe; eventyr i utvalg ved Jo Tenfjord*.

Oslo: De norske Bokklubbene. - «Hanen og høna i nøtteskogen», «Gjertrudsfuglen», «De tre mostrene», «Lurvehette», «Smørbutikk».

Utvalg lyrikk:

Kompendium deles ut

Kompendium BHKKK1010 Kunst, kultur og kreativitet

- Fock, E. (2004). *Musik omkring os*. Edition Wilhelm Hansen. s. 15-22, 141-155. (20 s.)
- Hovik, L. (2013). Babyteater – en demokratisk kunst? I M. Bakken & S.B. Hommersand (red.), *Barn, kunst og kultur*. Oslo: Universitetsforlaget. s. 81-88. (8 s.)
- Hernes, L., Horn, G. & Reistad, H. (1993). *Teater for barn*. Asker: Tell forlag. s. 85-108. (23 s.)
- Hernes, L., Horn, G. & Reistad, H. (1993). *Lek, dans og teater*. Lek og kunstnerisk utvikling – et kunstsyn, og Barnets estetiske uttrykk. Asker: Tell forlag. s. 17-47. (30 s.)
- Knudsen, J.S. (2008). Forskjeller og fellesskap - musikk med små barn i et flerkulturelt perspektiv. I A.M. Otterstad (Red.) *Profesjonsutøvelse og kulturelt mangfold*. Oslo: Universitetsforlaget. s. 252-263. (12 s.)
- Paulsen, B. (1992). *Når dokkene tar ordet. Teaterdokker i pedagogiske sammenhenger*. Trondheim: Tapir. s. 58-80. (22 s.)
- Svendsen, L.F.H. (2013). Kunst – en begrepsavklaring. I M. Bakken & S.B. Hommersand (red.), *Barn, kunst og kultur*. Oslo: Universitetsforlaget. s. 31-42 (12 s.)
- Sverdrup, T. & Myrstad, A. (2011). Improvisasjon som innstilling i arbeidet med de yngste barna. I T. Sverdrup, A. Myrstad & M.S. Liset (red.), *Møter i bevegelse. Å improvisere med de yngste barna*. Bergen: Fagbokforlaget. Kap. 7. s. 143-158. (16 s.)
- Torgersen, J.K. (2012). Vår digitale musikkverden. I H. Jæger & J.K. Torgersen (red.) *Medialisert barndom. Digital kultur i barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget. s. 30-48. (19 s.)
- Whiteley, S. (2005.) Introduction. I S. Whiteley, A. Bennett & S. Hawkins. (ed.) *Music, space and place*. Ashgate. s. 1-24. (24 s.)
- Åberg, A. & Taguchi, H.L. (2006). *Lyttende pedagogikk – etikk og demokrati i pedagogisk arbeid*. Oslo: Universitetsforlaget. Kap. 3. «Å forandre det pedagogiske læringsmiljøet.» s. 29-36 (8 s.)